

Nikola Šimić Tonin

SPASITI POJAM DUŠE

Rođen na Miholjdan, u Podosoju, Imotska Krajina, 1933. Petar Gudelj, diplomirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu, živi stvarajući u Baškoj Vodi, objelodanio je dvadesetak knjiga, sustavno prešućivanih, pod «vrijednosni tepih» pometen, ovogodišnji je dobitnik Goranovog vijenca za cjelokupni pjesnički opus.

S namjerom ili ne, od nekog ili nekih, književno-kritičkih zvijezdoznanaca, zvjezdovidaca, zvjezdogatalaca, s one strane ruba neba intelektualnih ljudskih vrijednosti, koji si uzimaju pravo razmeđiti *svijetlo i tamu* književno-kulturne scene, *na muku tešku i nevolju kletu*, «doktora *osovljenih* neprovjerenim prijevodima, pronađenih u prijevodu inih, a kada bi u tim «znanstvenim radovima» svatko došao po svoje *brzim doktorima* teško da bi neupitnim ostao i naslov... A, takvi su najglasniji, takvi sude, formiraju književne monopole, podcrtavaju, križaju, i iz svake znanstvene knjige vire kao iz paštete, urednici urednika,

ocjenjivači ocjenjivača, predgovornici, dogovornici, pogovornici i ... Već i prije predlagan za «Goranov vijenac» Gudelj je morao čekati... čekati proljeće 2010.

Koliko pjesnik Gudeljeva književnoga kova u našoj književnoj stvarnosti mora čekati? Mora li Pjesnik ugibanje, nekih od takvih, književno-znanstvenih dinosaura, zaštićenih knjiških međeda, mrzitelja novog književnoga svijeta, naspram iskompleksirane mržnje sebe samih u književno-stvaralačkoj impotentnosti, s jedva jednom knjižicom iscijedenom iz njih k'o iz paste za zube pri kraju tube, gdje se u nedogled gleda, hoće li izaći još što...mrva osvrtaća...pa onda sve na velika zvona, kroz medije, tiskovine, umotano u foliju znanstvenosti...

Pjesnički *samac sred svemira*, Petar Gudelj, svetio se tim i takvima, tako da ih je ignorirao, ne osvrćući se, ozbiljno uzimao nije, *zadatost* takvih normativa od tih i tih, i ako je namirnica, pjesma je namirnica duše, a ne neka sa pulta, tezge, za zgotovit se tamo u nekim kritičarskim kuhinjama i loncima, za dnevne potrebe, isprazne obroke, koji završavaju puštenom vodom za pjesničkim pomodarstvom... Pisao je dušom, iskreno vjerujući, sumnjom nepokolebljiv u vjeri, da postoje, samo dobre i loše pjesme, modni trendovi, pomodarstva, dolaze i prolaze, ostaju samo dobre pjesme... Izloženost tijela, pjesnički aktovi, trenutni pjesnički trend, ne daje, sam od sebe antologijske pjesme, one se događaju tek rijetkima (*Zmija mladoženja*, *Isus i psi*, *Zemlja u jezik*...) ubrane *Gore* dirigentu riječi. Put do odabranosti popločan je radom, radom, na djelu, na sebi, ne čineći ništa za nagrade, zahvalan za svaku, kojom se rad uokviri. Pjesnik, osobenjak - Petar Gudelj, neumrežen niti u jedan od tih krugova, s otklonom od udruugarstva, utrpica, uzgu..., ovih ili onih, ja tebi ti meni književno-kritičarskih fikusa, u rastegnutim oblicima književno-znanstvene nakaznosti, Gudelj je stožernik na nepotrošenome

mjestu razičitosti, drugačiji - svoj. Bez uzor-zvijezde za kojom bi išao, baštini pjesničku dušu.

Je li pjesnik slijednik miga pjesništva velikana pjesničke riječi, antologičara koje nitko ne čita, pa ni oni sami jedni druge, do neke nove antologije, u kojoj često nema ovih iz one antologije prije, a tu su ovi, novopečeni klasici popljuvani od onih koji nisu tu, hrvatsko pjesništvo, hrvatska književnost, je književnost prezasićena klasicima, a ako netko nije nazvan klasikom, taj i takav iz toga i takvih krugova, često se bez da trepne klasikom nazove sam... Pjesnici Gudeljeva kova o sebi govore pjesma.

Pjesnički motivi uvriježenim modernističkim nazovi-standardima, književno-pjesničkim dnevnim potrebama pjesama za jedan dan, pjesmama od prigode do prigode, pokušaja pjesme, pjesme izgubljene u razvijanju, zakržljale u razvoju, pothranjene, anoreksične, zanatske, bez duše, nepitke, ustajale, neprotočne, lijepo umotane kao talijanski industrijski proizvod, marketinški dizajnirana, mamac za oči ispod kojega ogoljena realnost praznine smradi... prilagodljive pjesme, pjesme na daljinski upravljč recenzentata, tako da bi ih ti i takvi mogli uguravati u iskaljene unaprijed pripremljene kalupe riječi, i gdje-koju novu, tek tako da se nađe, da se reklo ne bi da je sve od slova do slova, kao iz prethodnih kritika, *paradigmi, lumena, esencija, pabiraka, estetskih habitusa, interpretacije pisanja, realija, arhetipskih mitosa, logosa prvine, letimična blokusa, prahne-pjesme, izolomanije, pemzlače, verzotočce, pjesmozore, zvukovnice, nesličnosti kadence, dvsmislene bliskosti, liliputanske ljepote, marginalnosti, oponiranja intelektualizmu, ogrlice riječi, slobodostrasnosti počel, pjesničke recepcije...* Stalna izloženost i jezična iznošenost tih predhodno nabrojanih riječi učinila je štracama te iste riječi, hrvatska stvarnost zvoni na uzbunu potrebe, propitivanja, razloga da ne bacim

knjigu u kut, na tragu potvrde Matoševoga činjena dojma da to traje još od tada, a tko zna i koliko prije. Pokoja ukrasna riječ, *zrcem soli*, dežurnih znalaca za sve i jednu tiskovinu, koji šilje pero dok su knjige još u tiskarskome stroju...

Ocjenjivači po struci, bez loše kritike, s izvješnim cjenikom, za pisanje i promoviranje antologijske knjige, koja košta od toliko do toliko, malo jeftinije za uimenjene dobre, srednje dobre knjige, malo skuplje za dovođenje knjige do dobre, srednje dobre, najskuplje do davanja književnoga certifikata antologijske knjige, koju će ti skipski umovi promovirati takvom, a doploviti je do tog plovnooga nivoa, gornje razine plovnosti... Sveukupni hrvatski korpus pjesnika, koji u povijesti pjesništva žele neupitan umjetnički trag mući nedoumice pristati na...ili ...

Sa zdravim odmakom od svega rečenoga, motivi Gudeljevih pjesama, *suprotivni su*, Petar Gudelj piše: o kršu, vukovima, orlovima, zmijama, zmijinim mladoženjama, goletima, smrti, pojmu duše, hajducima...Njegove su *Ruke u križu*, *Zapisi tronutog ljetopisa*, i *Ruku prebacio preko planine*, a *Poskok na koljenu*, *Slijepa i gluha ptica*, *Vučje pojilište*, *U kamenom krugu neba*, *Nebeske puške*, *Posadio u me drvo*, *Djedovi moji koji ste*... Sablažnujući književne bontoniste, kalupare, toraše, književno-kritičarske liječnike opće prakse, egzorciste slobodnog i slobodnoumnog rasta i razvijanja pjesme, unosi Gudelj nesputanost neba, zadanost u postojanosti, zemlju u svoj veličini književnoga biljega. Prkos-pjesme, one su tu, ne dodvoravaju se , one su onih koji ih hoće, takve kakve jesu, ne rabeći omote blještavila ukrasnih folija... Nisu to pitome, niti pripitomljene pjesme, divlje su i veličanstvene kao što je i priroda u svim svojim kanjonima, stijanama, planinama, vukovima, zmijama, hajduci kojih nema, a koji se čute u skritim pećinama iskonskog arhaičnog izričaja, neponovljive u svoj svojoj ljepoti, do

gubljenja niti-spojnice, niti-razdjelnice u nadgradnji narodnoga, od prapočetaka bila hrvatskoga jezičnog izričaja, spašava pojam duše...

Gudelj, Petar-Djela:

- Ruke, suze i čempresi, Sarajevo, 1956.
- Isus je sam, Kruševac, 1961.
- Pas, psa, psu, Beograd, 1967.
- Suhozidina, Beograd, 1974.
- Tropi. Počela (s grafikama Slobodanke Marinović-Stupar), Beograd, 1976.
- Štit, Mostar, 1979.
- Ilirika (Beograd, 1980., Ljubljana 1984.)
- Vrulja (Beograd, 1982.)
- Mit i med (Beograd, 1982.)
- Osmoliš (s grafikama Senadina Tursića, Beograd, 1982.)
- Vlkoe (s grafikama Milice Vučković, Beograd, 1984)
- Hesperidske jabuke (Beograd, 1986.)
- Europa na tenku (Beograd, 1987)
- Vuk u novinama (Zagreb, 1988.)
- Moja Imota (Zagreb, 1991.)
- Golubice nad jamama I. - III. (Split, 1993.)
- Put u Imotu (Baška Voda, 1996.)
- Hrvatska Odiseja (Baška Voda, 1999.)
- Zmija mladoženja
- Duša tila V.B.Z. 2010.

---

* *Objavljeno: Spašavati pojam duše, Petar Gudelj, ovogodišnji dobitnik Goranovoga Vijenca, Zadarski list, broj 3622. godina 16. srijeda 7. travanj 2010. str. 12. osvrt*

* *Pojam duše, Osvit DHKHB, godište XVI, 3-4. Mostar 2010 / 2011. str. 286-290. ogledi i kritike*

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

NE KOPIRATI